

Suomalaisen broilerituotannon
hyvä tuotantotapa

Hyvinvointidirektiivin 2007/43/EY vaatimukset huomioiden

Sisältö

1. Broilerin tuotanto Suomessa	s. 3
1.1. Tuotantotilat	
2. Eläinten hyvinvointi siipikarjanlihan tuotannossa	s. 4
3. Lihantuotantoa varten pidettävien kanojen suojelua koskevat vähimmäisvaatimukset, direktiivi 2007/43/EY	s. 5
3.1. Broilereiden pitäjän ja broilereita käsittelevien henkilöiden pätevyys	
3.2. Kasvatustiheyden määräytyminen hyvinvointitavoitteiden täyttymisen perusteella	
3.3. Tuotantojärjestelmän kuvaus ja tuotantojärjestelmää koskevat keskeiset tiedot	
4. Eläinsuojan yleiset olosuhdevaatimukset koskevat juomalaitteita, ruokintaa, eläintiloja, laitteita ja eläinten tarkastamista	s. 7
4.1. Juomavesi ja juottolaitteet	
4.2. Ruokinta	
4.3. Kuivike	
4.5. Ilmanvaihto ja lämmitys	
4.6. Melu	
4.7. Valaistus ja valo-ohjelma	
5. Broilereiden tarkastukset	s. 9
6. Kirjanpito, ilmoitusvelvollisuus ja tietojen säilyttäminen tärkeää	s. 9
7. Yli 39 kilon kasvatustiheys edellyttää lintujen hyvää hyvinvointia	s. 10
8. Teurastamolöydökset kertovat myös broilereiden hyvinvoinnista	s. 11
9. Broilereiden lastaus ja kuljetus	s. 11
Liitteet:	
ETT:n ohjeet: Erätaukopuhdistus siipikarjatililla (liite 1)	s. 13
ETT:n ohje: Tautiriskien hallinta siipikarjatililla (liite 2)	s. 14

1. Broilerin tuotanto Suomessa

Suomessa tuotetaan broileria noin 190 sopimustuotantotilalla. Broilereiden isovanhemmat tuodaan päivänvanhoina untuvikkoina Suomeen ja kasvatetaan tautiriskien minimoimiseksi karanteenissa 12 viikkoa, minä aikana tehdään myös tarpeelliset tutkimukset. Tuonnissa noudatetaan Elintarviketurvallisuusvirasto Eviran antamia virallisia tuontimääräyksiä ja Eläintautien torjuntayhdistyksen ETT tuontiohjeita. Emonuorikot kasvatetaan tähän erikoistuneilla tiloilla. Isovanhempais- ja vanhempaispolven linnut kuuluvat kansalliseen terveystarkkailuun ja niitä tutkitaan broilereille sairauksia aiheuttavien taudinaiheuttajien

varalta. Broilerit kuoriutuvat hautomoissa, joista ne kuljetaan kasvattamoihin. Untuvikot kuljetetaan kertakäyttöisissä pahvilaatikoissa tai pestävissä ja desinfioitavissa muovilaatikoissa. Kuljetusautoissa on ilmanvaihto sekä lämpötilan säätö- ja seurantarjestelmä.

Sopimustuotanto on tarkkaan kontrolloitua ja alkutuotannon olosuhteita seurataan tarkasti, jolloin mahdollisiin ongelmiin voidaan heti puuttua. Tuotantoseuranta ja raportointi tapahtuvat yhdessä sovitun mukaisesti ja tuotannossa mahdollisesti tapahtuviin muutoksiin reagoidaan välittömästi.

1.1. Tuotantotilat

Tuotantorakennukset pitää suunnitella ja toteuttaa siten, että ne soveltuvat broilereiden kasvattamiseen hyvin. Tilojen tulee olla rakenteeltaan, materiaaleiltaan ja muilta ominaisuuksiltaan kestäviä ja helposti pestäviä, desinfioitavia sekä puhtaana pidettäviä. Pintakäsittelyyn ei saa käyttää puunsuoja-aineita, maaleja tai muita aineita, jotka voivat aiheuttaa broilereille hengitysoireita tai jopa myrkytyksiä. Broilereiden pitopaikan tulee olla myös rakenteiltaan ja muilta ominaisuuksiltaan sellainen, että broilereiden vahingoittumisen vaara on mahdollisimman vähäinen. Lattian tulee pitopai-

kassa olla sellainen, että se tukee riittävästi lintujen jalkoja. Linnun jalkojen jokaisen eteenpäin osoittavan kynnen tulee voida tukeutua lattiaan.

Tuotantotilat tulee pitää puhtaina ja hyvässä kunnossa niin, että ne eivät vahingoita lintujen terveyttä eivätkä vaaranna niiden hyvinvointia. Eränvaihdon yhteydessä tuottajan tulee huolehtia erätaukopesusta teurastamon ja/tai ETT:n ohjeiden mukaisesti ja kirjata suoritettujen toimenpiteiden. Tehdyistä toimenpiteistä ja käytetyistä pesu- ja desinfiointiaineista pidetään kirjaa. (Liite 1)

2. Eläinten hyvinvointi ja terveys siipikarjanlihantuotannossa

Eläinten hyvinvointi ja sen mittaaminen ja arviointi ovat moniulotteisia kysymyksiä. Hyvinvointi kattaa mm. eläinten terveyden, tuotantoympäristön sekä eläimen mahdollisuudet toteuttaa luontaisia käyttäytymismallejaan ja koostuu mm. fyysisestä, psyykkisestä sekä sosiaalisesta hyvinvoinnista. Yhä enemmän pyritään nykytutkimuksella selvittämään myös jalostuksen vaikutusta tuotantopolven broilereiden hyvinvointiin. Eläinjalostuksessa on huomioitava eläinsuojelulliset näkökohdat ja eläinten terveys, eikä sellaista jalostusta saa harjoittaa, mikä voi aiheuttaa eläimelle kärsimystä tai haittaa sen terveydelle tai hyvinvoinnille.

Broilerin jalostuksessa painotetaan lintujen terveyttä, sopeutuvuutta valittuun tuotantotapaan, vastustuskykyä taudeille, jalkaterveyttä ja muutoin hyvää rakennetta. Valinta tehdään tieteellisin perustein hyödyntäen viimeisimpiä työkaluja. Suomessa tuotannossa olevat broilerit ovat skotlantilaista Ross-jalostetta. Broilerintuotanto voi olla kestäväällä pohjalla ainoastaan silloin, jos eläimet voivat hyvin.

Hyvinvointi kohdistuu eläinyksilöön, vaikka mittaavat indikaattorit ovatkin parvitasoisia. Eläimen hyvinvointia arvioidaan myös eläimen käyttäytymisen, fysiologian ja tuotantotulosten kannalta. Linnut reagoivat käytöksellään moniin ongelmiin, jotka voivat johtua kasvattamon olosuhteista (ve-

to, valaistus, laiteviat) tai ne voivat olla osoitus virheellisestä ruokinnasta. Lintujen tyypillisimpinä häiriökäyttäytymisen muotoina pidetään kasautumista, kannibalismia ja nokkimista. Mikäli häiriökäyttäytymistä esiintyy, tulee tilannetta seurata tiiviisti ja pyrkiä lopettamaan se välittömästi ja selvittää häiriökäyttäytymisen syyt, etteivät ne toistu.

Eläinten hyvinvoinnin arviointia varten on kehitetty erilaisia mittareita, joilla pyritään arvioimaan hyvinvoinnin toteutumista parvessa: vapaus nälästä ja janosta, epämukavuudesta, kivuista, vammoista ja sairauksista sekä mahdollisuus toteuttaa lajityypillistä käyttäytymistä ilman pelkoa ja kärsimystä ovat keskeisiä kohtia, eli eläimille kuuluvia vapauksia. Viimeaikainen tutkimus painottaa vielä enemmän eläinten elinolosuhteiden kokonaisuuksia ja tarkastelua havainnollalla eläinten kuntoa, sairauksia ja käyttäytymistä enemmän kuin kasvatuspaikkojen rakenteita.

Tuottaja voi itse vaikuttaa hyvin paljon eläinten terveyteen ja hyvinvointiin ja vähentää tarttuvien tautien leviämistä riskiä tilalla. Terveystuototyöllä varmistetaan broilereiden hyvä terveys ja hyvinvointi. Broileritilat tarvitsevat terveydenhuoltoa pitääkseen yllä optimaalista tuotantokykyä ja ehkäistäkseen tautien aiheuttamia tappiota. Suunnitelmallisella toiminnalla voidaan nämä asiat varmistaa.

3. Lihantuotantoa varten pidettävien kanojen suojelua koskevat vähimmäisvaatimukset

Neuvoston direktiivi 2007/43/EY

3.1. Kasvatustiheys

Kasvatustiheys määräytyy uusien vaatimusten mukaan sen perusteella, kuinka hyvin asetetut hyvinvointitavoitteet täyttyvät.

EU-alueella siipikarjalihantuotantoa on vuoteen 2010 asti säädelty eläinsuojelua, tuotantotapoja ja tuotannon hygieniää koskevilla direktiiveillä ja asetuksilla sekä maakohtaisella lainsäädännöllä. Vuonna 2007 säädetty ja 2010 voimaan astunut EU:n neuvoston direktiivi lihasiipikarjan tuotanto-olosuhteista säätelee eläinten olosuhteiden vähimmäisvaatimukset. Direktiivi asettaa tavoitteet lintujen kasvatustiheydelle ja -olosuhteille, kuolleisuudelle sekä tuottajien koulutukselle.

Suomessa direktiivin vaatimukset on kirjattu eläinsuojelulakiin 247/1996 ja eläinsuojelulain muutokseen 321/2011 sekä valtioneuvoston asetukseen 375/2011, jotka astuivat voimaan 1.5.2011. Käytännön soveltamisesta vastaa Elintarviketurvallisuusvirasto Evira.

Lainsäädännön tarkoituksena on yhdenmukaistaa ja asettaa minimivaatimukset kasvatusolosuhteille. Lainsäädäntö edellyttää myös entistä tarkempaa kirjanpitoa sekä tietojen säilyttämistä tilalla. Perusvaatimukset koskevat lintujen hoitoa, olosuhteita, puhdistusta sekä kirjanpitovelvoitetta ja perusvaatimusten tulee aina täytyä. Kasvatus perustuu kolmiportaiseen kasvatustiheyteen, joka on neliötä kohti 33, 39 ja 42 elopainokiloa. Omistajan tai pitäjän tulee pitää rekisteriä, josta selviää tuotujen lintujen lukumäärä, käytetty alue, rotu, kuolleiden ja karsittujen sekä parveen jäävien lintujen lukumäärä. Kasvatustiheys määritellään viimeksi teurastetun parven teuraspainosta käyttäen kertoimia.

3.2. Broilereiden pitäjän ja broilereita käsittelevien henkilöiden pätevyys

Broilereiden pitäjällä, joka on vähintään 500 linnun hoidosta vastuussa oleva luonnollinen henkilö, on oltava vähintään Opetushallituksen vahvistamaa lihasiipikarjaan erikoistunutta tutkinnon osaa vastaava osaaminen ja osaamista koskeva todistus, jonka on antanut koulutuksen järjestäjä, jolle opetus- ja kulttuuriministeriö on myöntänyt luvan järjestää ammatillista peruskoulutusta tai ammatillista lisäkoulutusta.

Koulutuksessa tulee keskittyä eläinten hyvinvointiin liittyviin näkökohtiin, kuten kanojen fysiologiaan, erityisesti juotto- ja ruokintatarpeeseen, eläinten käyttäytymiseen sekä stressin käsitteeseen sekä kanojen käsittelyyn ja kiinniottamiseen, lastaukseen ja kuljetukseen. Bioturvallisuus ja eläintautien torjunta edellyttävät myös jatkuvaa lisäkoulutusta ja uusien ohjeistusten omaksumista.

Jo alalla olevien toimijoiden voidaan katsoa saaneen riittävän kokemuksen kanojen hoitoon (minimissään kolmen vuoden työkokemus), mutta alalle tulevien uusien toimijoiden tulee hankkia riittäväksi katsottava koulutus. Toimivaltainen viranomais (aluehallintovirasto) myöntää hakemuksesta todistuksen koulutuksesta tai riittävästä kokemuksesta. Broilereiden omistajan tai pitäjän on myös annettava ohjeita ja opastusta palveluksessaan oleville, broilereiden hoitoon ja

käsittelyyn osallistuville henkilöille broilereiden hyvinvointiin liittyvistä vaatimuksista.

Eläinsuojelulaki edellyttää myös, että omistaja tai pitäjä noudattaa hyvän käytännön oppaita, jotka sisältävät tarkempia ohjeita tuotantotiloista ja toimintatavoista. Ensisijaisesti tulee noudattaa lainsäädännön vaatimuksia ja teurastamoiden antamia laatuohjeistuksia. Tämän ohjeen tarkoituksena on päivittää hyvinvointidirektiiviin liittyvän kansallisen lainsäädännön vaatimukset.

Hyvän tuotantotavan oppaita lisäksi mm.

TIINA HARRINKARI, ILKKA RAUKOLA Siipikarjatuotanto elinkeinona, Opetushallitus 2009. Tässä oppikirjassa lisää mm. siipikarjan anatomiasta, fysiologiasta ja käyttäytymisestä.

3.3. Tuotantojärjestelmän kuvaus ja tuotantojärjestelmää koskevat keskeiset tiedot

Jos broilereiden kasvatustiheys on yli 33 elopainokiloa neliötä kohti, tulee tuottajan huolehtia siitä, että tuotantorakennusta ja laitteita kuvaava asiakirja on aina aluehallintoviranomaisen saatavilla. Kuvaus on pidettävä ajan tasalla. Tiivistelmä kuvauksesta tulee toimittaa maaseutuelinkeinohallinnon tietojärjestelmästä annetun lain (284/2008) tarkoittamaan tietojärjestelmään tallennettavaksi.

Kun kasvatustiheys on yli 33 elopainokiloa neliötä kohti, tulee kasvattajan tehdä aluehallintovirastoon ilmoitus siitä. Ilmoitus tehdään eläinten pitopaikkaa koskevaan rekisteriin ja se tulee tehdä vähintään 15 päivää ennen parven saapumista. Ilmoituksen voi tehdä toistaiseksi, eli sitä ei tarvitse tehdä jokaisen parven yhteydessä. Ilmoituskaavakkeen saa www.evira.fi.

Kirjallisesta kuvauksesta tulee selvitä:

- 1) rakennuksen pohjapiirros
- 2) broilereiden käytettävissä oleva pinta-ala
- 3) tiedot ilmanvaihto- ja lämmitysjärjestelmistä sekä niille suoritetuista teknisistä tarkastuksista
- 4) tiedot ruokinta- ja juomalaitteista ja niiden sijainti
- 5) broilereiden hyvinvoinnin kannalta olennaisten automaattisten ja mekaanisten laitteiden vioittumisen hälytysjärjestelmät ja niiden varajärjestelmät
- 6) kirjanpito hälytysjärjestelmille suoritetuista teknisistä tarkastuksista
- 7) lattiatyypit
- 8) yleisimmin käytetty pehku.

Tuotantojärjestelmää koskevat keskeiset tiedot ovat kasvatusosastoittain:

- 1) lintujen käytettävissä oleva pinta-ala
- 2) ilmanvaihtojärjestelmän sekä ruokinta- ja juottojärjestelmien tyyppi
- 3) broilereiden hyvinvoinnin kannalta olennaisten automaattisten ja mekaanisten laitteiden vioittumisen hälytysjärjestelmät ja niiden varajärjestelmät (aggregaatti).

4. Eläinsuojan yleiset olosuhdevaatimukset koskevat juomalaitteita, ruokintaa, eläintiloja, laitteita ja eläinten tarkastamista

4.1. Juomavesi ja juottolaitteet

Juottolaitteiden sijoitus ja käyttö on suunniteltava niin, että läikkyminen on mahdollisimman vähäistä. Vesi on tärkein yksittäinen ravintoaine ja linnulla tulee olla vapaa veden saanti, sillä jano voi heikentää ruuansulatusta ja samalla eläimen hyvinvointia. Siipikarjan juomaveden on täytettävä talousvesivaatimukset ja veden laatua tulee tutkia tarvittaessa. Juomalaitteet tulee puhdistaa säännöllisesti. Veden kulutusta pitää mitata ja seurata ja sen saanti tulee varmistaa tarkistamalla laitteiden toimivuus päivittäin. Huonosti toimivat tai rikki-näiset juomajärjestelmät aiheuttavat ylimääräistä kosteutta tuotantotiloissa.

Tuottajan pitää huolehtia siitä, että vettä on riittävästi saatavilla kaikille linnuille. Epätavallinen, liian suuri tai pieni veden kulutus rehunkulutukseen nähden on usein merkki ongelmasta. Veden virtausnopeuden tulee olla riittävä ja sen voi tarvittaessa tarkistaa pistokoeluentoisesti (suositus 60 ml/min/nippa). Jos lintu ei saa tarpeeksi vettä, se ei myöskään syö tarpeeksi. Juomatilaa tulee olla riittävästi huomioiden broilereiden juomiskäyttäytyminen: broilerit menevät juomaan syömisen jälkeen, ja vedentarve lisääntyy helteellä. Nippojen määrän kasvatuskaudella tulee olla riittävä ottaen huomioon lintujen määrä ja nipan virtaama. Nippalinjan korkeutta tulee säätää päivittäin lintujen kasvun mukaan. Veden kulutusta seurataan vesimittarin avulla päivittäin. Veden tutkituttamista paikallisessa elintarvikelaboratoriossa suositellaan, mikäli käytössä on muu kuin kunnallinen vesi.

4.2. Ruokinta

Rehua on oltava saatavilla joko jatkuvasti tai annosruokintana ja sen saa ottaa pois kanojen ulottuvilta vasta 12 tuntia ennen odotettua teurastuksen aloittamista.

Suomessa kaikki maahantuodut rehut ja rehuaineet tutkitaan eräkohtaisesti salmonellan varalta. Salmonellavakuutuksen suojeleuhje edellyttää myös, että tuontirehut tai rehuaineet tulee hankkia ETT ry:n positiivisilla olevilta yritysiltä, tai on muuten varmistettava, että ne on Suomessa tutkittu. Lista julkaistaan Maaseudun Tulevaisuus- ja Landsbygdens Folk -lehdissä sekä ETT:n kotisivuilla (www.ett.fi). Mikäli teurastamolla on muita rehuihin liittyviä erityisohjeita, niitä on noudatettava.

Broilereiden rehun koostumus suunnitellaan yhdessä jalostajan, rehun valmistajan, siipikarjateollisuuden ja tuottajan yhteistyönä vastaamaan linnun tarvetta. Broilereilla on käytössä jatkuva ruokinta tai annosruokinta ja rehuna käytetään tehdasvalmisteisia rehuja, joita tyypillisesti täydennetään kotoisella viljalla (mm. täysjyvävehnä, kaura). Kokojyvä parantaa lihasmahan ja suoliston toimintaa. Rehun rakenteen on oltava broilerin syömiskäyttäytymiseen sopiva.

Rehuissa ei käytetä kasvunestäjiä tai hormoneja. Kokkidioosia, joka on alkueläimen aiheuttama kanojen suolistotulehdus, ehkäistään kanojen terveyden ja hyvinvoinnin varmistamiseksi kokkidioostaatilla. Lintujen suoliston terveydellä

on suuri merkitys lintujen kasvuun ja hyvinvointiin. Terveet linnut kasvavat paremmin, ilman laatu kasvattamossa ja kuivikkeen laatu pysyvät parempina koko kasvatuskauden. Veti-nen uloste aiheuttaa kosteutta pehkussa, minkä seurauksena kasvattamon ammoniakkipitoisuus nousee.

Ruokintalaitteet puhdistetaan joka erän välissä ja niiden toiminta tarkistetaan säännöllisesti. Rehun sekä oman viljan säilytys ja käsittely tulee tehdä siten, etteivät jyräjät ja linnut ja muut eläimet pääse ulosteillaan likaamaan rehua eikä rehuvarastoja.

4.3. Kuivike

Kaikkien broilereiden on päästävä jatkuvasti kuivikkeelle, joka on pinnalta sopivan kuivaa ja kuohkeaa. Kaikki broilerit kasvavat lattialla. Kuivikkeena käytetään kutterinlastua tai turvetta. Näiden vedenpidätyskyky on hyvä ja turpeen pH on alhainen. Alhainen pH vähentää bakteerien kasvua kuivikkeessa. Lattiakasvatus antaa linnuille mahdollisuuden myös toteuttaa luontaista käyttäytymistään kuten kylpemistä ja kuopsutusta. Kuivikkeen kunnolla on suuri merkitys mm. lintujen jalkapohjien terveyteen. Huonokuntoinen kuivike polttaa jalkapohjien ihoa ja paakkuuntuu kynsien alle.

Kuiviketta levitetään ennen untuvikkojen saapumista, suositus sen paksuudeksi on noin 5 cm ja kerroksen tulee peittää hallin koko lattia. Kuivikkeen laadulla on vaikutusta myös ilman laatuun. Kuivike tulee pitää kunnossa riittävän ilmanvaihdon sekä sopivien lämpötila- ja kosteussäätöjen avulla. Tarvittaessa kuiviketta hoidetaan kääntämällä tai lisäämällä. Mikäli kuivike kastuu, märkä osuus täytyy poistaa ja korvata uudella. Liian kuiva kuivike lisää ilman pölyä, kun taas märkä kuivike altistaa lintuja jalkapohja- ja ihotulehduksille. Merkittävä kuiviketta kuormittava tekijä on juomalaitteistosta mahdollisesti vuotava vesi. Tästä syystä juomalinjojen huolto tulee tehdä säännöllisesti ja vuotavat laitteet on korjattava heti. Kylpeminen ei onnistu, jos kuivike on märkä tai kuorettunut.

4.5. Ilmanvaihto ja lämmitys

Ilmanvaihdon tulee olla riittävä, jotta vältetään yllämpeneminen hallissa. Samoin riittävä lämmitysjärjestelmä on tarpeen liiallisen kosteuden poistamiseksi. Hyvien olosuhteiden ylläpitäminen kasvatushallissa vaatii molempien toimimista saumattomasti yhteen.

On tärkeää, että broilereilla on koko kasvatushallissa tasainen lämpötila. Sopivana lämpötilana suositellaan untu-koilla 30–35 °C ilman kosteudesta riippuen. Ilman lämpötila mitataan aina linnun tasalta. Lämmitysjärjestelmiä suunniteltaessa tulee ottaa huomioon, että lämpö pyrkii aina ylöspäin ja halutun lämpötilan luominen lattiatasolla on haasteellisempää kuin katon rajassa. Hyvin sijoitetuilla sekoituspuhallettimilla voidaan hallin tasainen lämpötila varmistaa.

Kasvatusvaiheessa lämpötilaa alennetaan puoli astetta päivittäin n. 21 °C-asteeseen saakka. Suomen talven kovat

pakkaset, kesän hellejaksot ja toisaalta kevään ja syksyn voimakkaat vuorokautiset lämmönvaihtelut tuovat lisähaasteita ilman kosteuden hallinnalle.

Yleisimmät ja tärkeimmät eläintilan ilmassa olevat epäpuhtaudet ovat mikro-organismit, pöly ja haitalliset kaasut. Mikäli ilmanvaihto kasvatushallissa ei ole riittävä, kertyy ilmaan pölyä, ammoniakkia, hiilidioksidia ja vesihöyryä ja kuivikkeen kunto heikkenee. Liiallinen pöly heikentää tuotantoa ja aiheuttaa tulehduksia hengitysteissä, mikäli pölyä pääsee linnun keuhkoihin. Kasvatushallin ilmassa olevan pölyn määrän pitää olla alle 5 mg/m². Jos tämä arvo ylittyy, ilma näyttää selvästi pölyiseltä. Koneellinen, automaattisesti valvottu ilmanvaihtojärjestelmä mahdollistaa reaaliaikaisen seurannan ja hälyttää heti, jos häiriöitä ilmenee.

Kosteassa kuivikkeessa bakteerit elävät herkemmin. Ilmanvaihdon pitää olla riittävä, jotta vältetään ylikuumeneminen, ja siihen on tarvittaessa yhdistettävä lämmitysjärjestelmä liiallisen kosteuden poistamiseksi. Tuotantotilojen suunnitteluvaiheessa on tärkeää laskea riittävä ilmanvaihtokapasiteetti.

Sähkökatkosten vuoksi on oltava hälytysjärjestelmä, joka antaa hälytyksen toimintahäiriön sattuessa. Varajärjestelmänä tulee olla aggregaatti. Hälytysjärjestelmän toimivuus on testattava säännöllisesti ja pidettävä tuloksista kirjaa.

Kasvatustihedysten ollessa yli 33 elopainokiloa neliötä kohti, tulee rakennuksen olla varustettu ilmanvaihto- ja lämmitysjärjestelmällä, joka on rakennettu ja suunniteltu niin, että ammoniakkipitoisuus (NH₃) on enintään 20 ppm ja hiilidioksidipitoisuus (CO₂) enintään 3000 ppm mitattuna kanojen pään tasolla. Myös kostutusjärjestelmä on suositeltava.

Jos ulkolämpötila nousee yli 30 °C:een, ei hallin sisälämpötila saa ylittää ulkolämpötilaa yli kolmella asteella. Myöskään keskimääräinen suhteellinen kosteus rakennuksessa ei

48 tunnin aikana saa ylittää 70 prosenttia, kun ulkolämpötila on alle 10 °C.

4.6. Melu

Melutaso on pidettävä mahdollisimman alhaisena. Ilmastointi- ja ruokintalaitteet sekä muut koneet on suunniteltava rakenteeltaan, asennukseltaan, käytöltään ja huolloiltaan sellaisiksi, että ne aiheuttavat mahdollisimman vähän melua. Kovaääniset korjaustyöt on pyrittävä tekemään erätauolla. Yleisesti kaikille tuotantoeläimille suositeltu melutaso ei saa jatkuvasti ylittää 65 desibeliä.

4.7. Valaistus ja valo-ohjelma

Vääränlainen valaistus ja väärä valon väri voi aiheuttaa broilereille stressiä ja häiriökäyttäytymistä. Valaistuksessa noudatetaan tarkkaa valo-ohjelmaa ja valaistus suunnitellaan lintujen luontaisen vuorokausirytmien mukaisesti. Lainsäädäntö edellyttää, että kaikissa rakennuksissa on oltava valaistus, jonka teho on vähintään 20 luksia valoisina kausina mitattuna linnun silmän tasolta, ja joka peittää 80 prosenttia lattiapinta-alasta. Valaistuksen tulee kuitenkin olla sellainen, että parvi käyttäytyy rauhallisesti, koska levottomat ja pelokkaat linnut vahingoittavat itseään ja toisiaan. Eläinlääkäriin määräyksestä valaistusta voidaan vähentää.

Seitsemänneistä päivästä lähtien kanojen sijoittamisesta rakennukseen ja aina kolmeen päivään ennen ennakoitua teurastusaikaa, valaistuksessa on noudatettava 24 tunnin rytmisiä. Tähän on sisällytettävä yhteensä vähintään 6 tuntia pimeää aikaa, josta vähintään 4 tuntia tulee olla yhtäjaksoista. Hämäräjaksoja ei lasketa tähän mukaan.

5. Broilereiden tarkastukset

Tuottajan tulee ohjeiden mukaisesti tarkastaa kaikki tilalla pidettävät kanat vähintään kahdesti päivässä. Erityistä huomiota tulee kiinnittää niihin asioihin, joilla voidaan todeta olevan merkitystä eläinten hyvinvoinnille ja terveydelle. Tuottajien tulee pitää kirjaa päivittäin mitattavista ja seurattavista tunnusluvuista, mm. karsituista ja kuolleista linnuista sekä veden kulutuksesta, mikä mahdollistaa välittömän puuttumisen ongelma-kohtiin, mikäli niitä havaitaan.

Vakavasti vahingoittuneet tai ilmeisen sairailta vaikuttavat linnut on lopetettava ja poistettava tuotantotilasta välittömästi. Eläinlääkäriin on otettava yhteyttä tarvittaessa.

Lintujen lopetuksessa tilalla noudatetaan eläinsuojelulain vaatimuksia. Lopettamisessa käytetään yleisesti ns. niskamurtoa, jossa nopealla nykäisyllä murretaan kallon ja kaularangan nivel. Vetäminen tulee lopettaa heti kun kallon irtaaminen on tunnettavissa. Tällöin ytimenjatke tuhoutuu ja kaulasuonet katkeavat. Refleksinomaista kouristelua esiintyy tämän jälkeen, mutta se on täysin normaalia, eikä lintu sitä enää tunne.

6. Kirjanpito, ilmoitusvelvollisuus ja tietojen säilyttäminen tärkeää

Omistajan tai pitäjän on pidettävä tilan kunkin rakennuksen osalta rekisteriä, josta selviää tuotujen lintujen lukumäärä, käytössä oleva alue (neliöt), rotu tai hybridi.

Kirjanpidosta tulee ilmetä myös kuolleena löydettyjen lintujen lukumäärä sekä syyt kuolemaan, mikäli ne ovat tiedossa. Kuolinsyitä ovat esimerkiksi ruskuaispussin tulehdus, kehityshäiriö, jalkavika sekä akuutti sydänkuolema. Parvikoh-

taiseen raporttiin kirjataan laskelma parven kumulatiivisesta päiväkohtaisesta kuolleisuudesta. Tietoja tulee säilyttää kolme kalenterivuotta.

Tuotantoeläinten omistajan tai pitäjän tulee myös pitää kirjaa tuotantoeläimille annetusta lääkinnällisestä hoidosta ja tätä kirjanpitoa on säilytettävä viisi kalenterivuotta.

7. Yli 39 kilon kasvatustiheys edellyttää lintujen hyvää hyvinvointia

Mikäli kasvatustiheys on yli 39 kiloa ja enimmillään 42 kiloa, tulee myös vaatimusten alhaisesta kuolleisuudesta täyttyä. Jo alalla olevat kasvattajat voivat jatkaa yli 39 kilon kasvatustiheydellä, sillä tuotannossa noudatetaan teurastamon laatimaa laatuksikirjaa ja kaikki kasvattajat ovat teurastamoiden sopimustuottajia. Tästä on kuitenkin tehtävä myös kirjallinen ilmoitus aluehallintoviranomaiselle.

Jos broilereiden hyvinvointiarvio ilmentää broilereiden heikentynyttä hyvinvointia kasvatusaikana, tarkastuseläinlääkärin on ilmoitettava siitä omistajalle tai pitäjälle sekä aluehallintovirastoon, joiden on ryhdyttävä asianmukaisiin toimenpiteisiin. Ilmoitus tulee tehdä, kun parven jalkapohja-arvion tulos ylittää 80 pistettä tai kun parven kuolleisuus on yli 1 % + 0,12 kerrottuna parven teurasiällä päivinä. Mikäli korkeampi kuolleisuus on poikkeuksellista ja se johtuu tuottajasta riippumattomasta syystä, tulee siitä antaa erillinen selvitys. Tuottajasta riippumattomia syitä voi olla useita, mutta yleisimpinä niistä mainitaan toimitettujen untuvikkojen laatu ja terveys, käytetyn rehun laatu, broilerijalosteesta johtuva kohonnut kuolleisuus tai odottamatta syntynyt juoma- tai ruokintalaitteen sekä ilmanvaihtolaitteiden toimintahäiriö. Untuvikkojen sairauksia ovat esimerkiksi ruskuaispussin tulehdus ja niin sanottu non-starter-syndrooma. Näille sairauksille voi altistaa mm. haudontaprosessin epäonnistuminen. Tuottajan vaikutusmahdollisuus näihin on rajallinen. On tärkeää, että tuottajat kirjaavat karsinnan syyt huolellisesti, jotta parven tilanteen tarkastelu jälkikäteen on mahdollista. Lisäksi tuottajan tulee kirjata ne toimenpiteet, joihin hän on ryhtynyt huomattessaan epätavallisen suurta poistumaa parvessa (tehdyt laitekorjaukset, yhteydenotot terveydenhuoltoeläinlääkəriin jne.).

Teurastamolle meneviin asiakirjoihin tulee liittää raportti päiväkohtaisesta ja kumulatiivisesta kuolleisuusasteesta. Tuottajan tulee aina myös ilmoittaa teurastamolle poikkeamatilanteista ja tavanomaista korkeammasta kuolleisuudesta heti kun se havaitaan. Poikkeamatilanteita voivat olla esim. vesivahinko, laitevika tai muu vastaava syy, joka vaikuttaa oleellisesti eläinten terveyteen tai hyvinvointiin.

Tuotannon muutoksiin reagoidaan nopeasti ja ryhdytään riittäviin toimenpiteisiin asian selvittämiseksi ja korjaamiseksi. Sairauksien ainoina oireina voivat olla tuotannolliset muutokset kuten kasvun hidastuminen tai rehun ja veden kulutuksen muutokset.

Kirjanpitoa tulee säilyttää vähintään kolmen vuoden ajan ja sen on oltava toimivaltaisen viranomaisen ulottuvilla tarkastuksen yhteydessä tai kun tämä sitä pyytää.

Kasvatustiheyttä voidaan alentaa, jos broilereiden hyvinvointia kuvaavat tekijät toistuvasti (kuolleisuus, jalkapohjatu- lehdukset tai jotkin muut merkittävät syyt) ylittävät annetut raja-arvot tai muu eläinsuojelusäännösten vastainen toiminta toistuu seuraavassa parvessa.

Mikäli kasvatustiheyden laskeminen enintään 39 elopainokiloon neliötä kohti on johtunut liian korkeasta kuolleisuudesta, kasvatustiheyttä voidaan nostaa aiemmin käytettyyn vasta kun kasvatusosaston seitsemän perättäisen parven kumulatiivisen päiväkohtaisen kuolleisuusasteen keskiarvo on alle prosenttiluvun, mikä saadaan laskemalla 1 % + 0,06 kerrottuna parven teurasiällä päivinä. Tällöinkin voidaan toki tuottajasta riippumattomat syyt kohonneeseen kuolleisuuteen huomioida.

8. Teurastamolöydökset kertovat myös broilereiden hyvinvoinnista

Eläinten hyvinvointia voidaan arvioida myös teurastamolöydösten perusteella ja ne voivat vaikuttaa sallittuun eläintyyteen. Tarkastuseläinlääkäri arvioi parven pito-olosuhteiden vaikutusta lintujen hyvinvointiin parven kuolleisuuden ja lihantarkastuksessa tehdyn jalkapohjatulehdusarvion perusteella. Jalkapohjamuutosten määrä kertoo kasvattamon olosuhteiden onnistumisesta. Jos määrä on alhainen, kuivike on pysynyt hyvässä kunnossa ja olosuhteet ovat olleet hyvät. Korkea määrä kertoo päivittäisestä tilanteesta. Jalkapohjatuokkimus suoritetaan teurastamolla niin, että parvesta arvioidaan vähintään sadan linnun yksi jalkapohja. Jalkapohjasta

pisteytetään ihotulehduksen vakavuusaste vaurion syvyyden perusteella. Pisteet jakautuvat kolmeen luokkaan: 0, 1 ja 2. Luokka 0 vastaa tervettä jalkapohjaa, luokka 1 lieviä pinnallisia tulehdusmuutoksia ja luokka 2 syvää tulehdusmuutosta.

Mikäli lintujen kuolleisuus ja teurastamolöydökset viittaavat heikkoihin kasvatusolosuhteisiin, tulee tarkastuseläinlääkärin tehdä siitä ilmoitus kasvattajalle sekä toimivaltaiselle viranomaiselle (aluehallintoviranomainen) ja ryhtyä asianmukaisiin toimenpiteisiin.

Suomessa broilereille ei tehdä kirurgisia toimenpiteitä.

9. Broilereiden lastaus ja kuljetus

Kasvatuskauden viimeisellä viikolla valmistaudutaan lintujen lastaukseen ja kuljetukseen teurastamolle. Broilereiden ruokinta tulee lopettaa korkeintaan 12 tuntia ennen odotettua teurastuksen aloittamista. Linnuilla tulee olla vettä vapaasti saatavilla lastauksen alkuun asti. Lastauksessa on tärkeää varmistaa, että ainoastaan kuljetuskuntoisia eläimiä otetaan kuormaan.

Linnut lastataan kuljetuskontteihin lastauksesta annettujen ohjeiden mukaisesti. On tärkeää, että lastaus sujuu rauhallisesti, eivätkä linnut joudu missään vaiheessa esim. odotamaan epäsuotuisissa olosuhteissa. Lastauksen aikana halli pyritään myös pitämään mahdollisimman hämäränä, jotta linnut pysyvät rauhallisina. Eläimiä tulee käsitellä varovasti, eikä niille saa aiheuttaa tarpeetonta kipua. Lastaus tapahtuu joko käsin tai erityisesti lastausta varten suunnitellun koneen avulla.

Broilerit kuljetetaan teurastamolle kuljetukseen hyväksytyllä ajoneuvolla. Kuljetusvälineessä tulee olla asiakirja, josta ilmenee eläinten alkuperä ja niiden omistaja. Asiakirjassa tulee samoin olla lähtöpäivä ja kellonaika sekä lähtö- ja määräraippa ja kuljetuksen arvioitu kesto aika. Eläinkuljettajalla tulee olla suoritettu koulutus ja pätevyystodistus. Pätevyystodistuksen saaminen edellyttää osallistumista eläinkuljetuskoulutukseen sekä pätevyyskokeen suorittamista. Kuljettajakoulutusta järjestää mm. Suomen Siipikarjaliitto (www.siipi.net) ja pätevyyskokeen järjestää Evira.

Autojen kuljetustila on tyypillisesti lämpöeristetty, ja siellä on koneellinen ilmanvaihto ja lämmitys. Autot ja kuljetushäkit pestään jokaisen kuljetuksen jälkeen ja desinfioidaan tarvittaessa.

Ohje on tarkoitettu normaalille erätauoille. Jos on kyse jonkun tietyn taudinaiheuttajan saneerauksesta (esim. salmonella), saneerausohje tulee laatia tapauskohtaisesti.

Taukosaneeraus onnistuu vain, kun kyseinen tuotantotila tyhjenee kaikista linnuista tauon ajaksi (osastokohtainen kertatäyttöisyys). Saneerauksen tarkoituksena on vähentää taudinaiheuttajien, tuhoeläinten, pölyn ja muun lian määrää. Jos tuotantotiloja ei saneerata, uudet linnut altistuvat heti suurelle määrälle edellisten lintujen jälkeensä jättämiä taudinaiheuttajia. Tämä heikentää tulosta. Lisäksi saneerattujen ympäristöolosuhteet ovat niin eläimille kuin hoitajillekin miellyttävämmät.

Taukosaneerauksen aikana taudinaiheuttajien määrä vähenee eri toimenpiteiden ansiosta. Monet taudinaiheuttajat elävät vain rajoitetun ajan ympäristössä ilman lintua, joten tuotantotilan ollessa tyhjänä niiden määrä vähenee. Pesu ja desinfiointi oikein suoritettuna tappavat bakteereja ja viruksia tehokkaasti. Monet taudinaiheuttajat tuhoutuvat herkästi kuivilta pinnoilta. Jos pinnoille ei tehdä mekaanista puhdistusta ja pesua, bakteerit ja virukset selviävät hyvin lika- ja lantakerrosten alla suojassa kuivumiselta ja desinfektioaineilta.

Erätaukopuhdistuksen eri vaiheet

1. Lintujen (osastokohtainen) poisto
2. Lannan ja muun orgaanisen lian poisto: Lanta kannattaa ajaa mahdollisimman kauas tuotantorakennuksista, koska se houkuttelee puoleensa lintuja ja jyrsijöitä. Kaikki näkyvä lika kuten pöly, lanta ja muut roskat tulee poistaa lakaisemalla tai imuroinnilla, koska ne haittaavat pesun ja desinfiointin suorittamista. Myös ilmastointihormit puhdistetaan huolellisesti.
3. Ylimääräisten tavaroiden poisto: Tilat tyhjenetään ylimääräisestä tavarasta. Myös välineet, jotka pestään erikseen, viedään pois.
4. Rehulinjaston tyhjennys ja puhdistus: Rehusiilot ja rehunkäsittelylaitteet puhdistetaan saneerauksen alkuvaiheessa, koska rehu houkuttelee puoleensa jyrsijöitä.
5. Jyrsijöiden ja muiden tuhoeläinten torjunta: Eläimistä ja ihmisistä tyhjä tila, jossa on rehua, houkuttelee jyrsijöitä. Hiirien ja rottien kulkureiteille kannattaa laittaa syötit ennen rehulinjaston tyhjennystä. Näin jyrsijöiden määrää voidaan saada vähennettyä huomattavasti.
6. Vesilinjaston puhdistus: Vesiputkiin kerääntyy limakerros (biofilmi), jossa kasvaa mm. bakteereja. Tämä huonontaa veden laatua ja heikentää nippalinjaston toimintaa. Nippoihin kerääntynyt lika saattaa aiheuttaa mm. vuotamista. Vesilinjaston desinfiointi on tehotonta, ellei biofilmiä saada ensin pois. Vesiputket voidaan huuhdella 1,5 -3 barin paineella lian irrottamiseksi, ja tämän jälkeen desinfioida. Vaihtoehtoisesti voidaan käyttää vetyperoksidipohjaisia desinfiointiaineita, jotka irrottavat biofilmin. Putket voidaan vaikutusajan jälkeen huuhdella puhtaiksi. Käytettäessä eri desinfiointiaineita, tulee valmistajalta tarkistaa aineen tarvitsema vaikutusaika ja mahdolliset haittavaikutukset materiaaleihin, esim. syövyttävyys. Kirjallisuudessa suositellaan desinfiointiaineen jättämistä putkistoon 12-24 tunniksi aineesta riippuen. Lopuksi linjasto huuhdellaan puhtaalla vedellä.
7. Pesu: Kaikkea likaa, esim. kuivunutta lantaa, ei saada pois pelkällä mekaanisella puhdistuksella. Loppu lika tulee poistaa pesulla. Tehokkain tapa on kastella tilat painepesurilla matalalla paineella ja jättää yön yli likoamaan. Liouksessa voidaan käyttää myös desinfiointiainetta, jolloin tartuntariski varsinaisen pesun aikana vähenee. Varsinaiseen pesuun käytetään mielellään kuumapainepesuria. Paras tulos valkuaisainepitoisen lian poistamiseksi saadaan + 60 °C:ssa. Kuumempi vesi polttaa valkuaisen pintoihin kiinni. Pesu suoritetaan aina ylhäältä alaspäin. Lian kovan paineen käyttöä tulee välttää, vaikka lika irtoaisikin paremmin. Kova paine saattaa esim. rikkoa huokoista betonia entisestään, mikä hankaloittaa pesua jatkossa. Jos tuotantotilaa ei pestä, pinnoille jää orgaanista likaa ja desinfiointiaineen teho heikkenee huomattavasti.
8. Kuivaus: Pesun jälkeen tilojen annetaan kuivua muutamia päiviä. Lisälämpöä voi käyttää tarvittaessa. Desinfektioainetta ei levitetä märälle pinnalle, koska rakenteissa oleva vesi heikentää desinfektioaineen tehoa. Vesi myös estää desinfektioaineen imeytymisen huokosiin pintoihin.
9. Desinfiointi: Tilat desinfioidaan huolellisesti tarkoitukseen sopivalla aineella. Desinfiointiaine on paras levittää painepesurilla alhaisella paineella. Lisäksi desinfiointiainetta voidaan sumuttaa tai kaasuttaa. Formaliinia käytettäessä lämpötilan tulee olla vähintään +20 °C ja suhteellisen ilmankosteuden vähintään 66 %. Formaliinin kohdalla tulee muistaa aineen myrkyllisyys ihmiselle.
10. Kuivaus: Tilojen tulee kuivua ennen uuden kuivikkeen tai lintujen sisään tuontia.
11. Irtotavaroiden palautus: Muualla pestyt ja desinfioidut välineet tuodaan takaisin, kun tilat on puhdistettu ja desinfioitu.
12. Kuivikkeen sisäänajo: Broilerihalleissa ja lattiakanaloissa puhdas kuivike ajetaan sisään viimeiseksi. Traktorin renkaat ja hallin sisääntulon edessä oleva asfaltti kannattaa pestä ja desinfioida ennen halliin ajoa. Jos asfalttia ei ole, tulee varmistaa, että sisääntulon edessä on vettä läpäisevä karkea sora- tai sepelikerros. Kuivikkeen sisäänajon jälkeen suositellaan tehtäväksi vielä desinfiointi kaasuttamalla, joka tuhoaa kuivikkeen mukana mahdollisesti tulleita taudinaiheuttajia. Jos edellisessä erässä on ollut ongelmia kanapunkkien tai muiden hyönteisten kanssa, tuotantotilat sumutetaan torjunta-aineella heti lintujen poiston jälkeen. Paras tulos saadaan lämpimässä, kun punkit ja muut tuholaiset ovat aktiivisimmillaan. Kun linnut ovat olleet kauemmin poissa ja tilat viilenevät, punkit piiloutuvat syvälle tuotantotilan rakenteisiin ja rakoihin. Jos tilalla on ollut suolinkaisongelma, on muistettava, etteivät madonmunat tuhoudu kaikilla kanalaolosuhteissa käytettävillä pesu- ja desinfektioaineilla. Tällöin on tarkasti kiinnitettävä huomiota mm. kyseisten aineiden tarpeeksi korkeaan tai matalaan pH-arvoon. Pesun ja desinfiointin aikana tulee käyttää suojavaarusteita, jotka suojaavat käytettävien aineiden haittavaikutuksilta sekä mahdollisilta tautitartunnoilta. Varusteet pestään ja desinfioidaan käytön jälkeen.

- 1. Eläinten osto**

Ostajana sinulla on oikeus esittää myyjälle eläinten terveyteen liittyviä vaatimuksia.

a) Jos hankit eläinainesta (untuvikkoja, siitosmunia) ULKOMAILTA tai ostat tuontieläimiä, varmista, että ne on tuotu ETT:n ohjeiden mukaisesti. Tällöin on varmistettu, että tarttuvien tautien varalta tarpeelliset tutkimukset ja muut toimenpiteet on tehty, jolloin mahdolliset piilevätkään taudit eivät leviä tilallesi tai naapuriiin ja lähialueelle.

b) KOTIMAASTA eläimiä ostettaessa on syytä selvittää lähtöparven terveydentila ja varmistaa, että salmonellavalvontaohjelmaa on noudatettu. Nuorikot kannattaa hankkia Siipikarjaliiton hyväksymistä siitos- ja kasvatuskanaloista. Tuotaessa untuvikkoja kasvattamoon on huolehdittava, että kulkureitti autosta halliin on puhdas, ettei jalkineiden, rullakoiden tms. kuljetusvälineiden mukana kulkeudu taudinaiheuttajia tuotantotiloihin.
- 2. Untuvikkojen, teuraslintujen ja munien nouto**

Huolehdi lintuja noudettaessa, että lastaajilla on asianmukaiset suojavaatteet ja -jalkineet sekä käsien ja saappaiden pesu- ja desinfiointimahdollisuus. Varmista, että lintujen ja munien kuljetuslaatikot ovat ehjiä ja puhtaita. Haudontamunia noudettaessa on munien kuljetusreitit oltava helposti puhtaana pidettävä.
- 3. Rehut**

Huolehdi rehuja ostaessasi, että rehut on valmistettu tai maahantuotu ETT:n POSITIIVILISTALLA olevien yritysten toimesta. Listaa julkaistaan Maaseudun Tulevaisuudessa ja Landsbygdens Folkissa, ja sille pääsevät vain ne yritykset, jotka ovat toiminnassaan sitoutuneet tautiriskien hallintaan (hyväksytyt omavalvonta, tuontitutkimukset).

Huom! jälleenmyyjiltä sekä kivennäis- ja vitamiinivalmistajilta ei edellytetä liittymistä positiivilistalle. Jos itse tuot maahan rehua, varmista, että tuontierä tutkitaan Suomessa salmonellan varalta ennen käyttöönottoa (säilytystä tutkimustodistus).
- 4. Vierailijat**

Ketään ulkopuolisia ei tule päästää tuotantotiloihin. Välttämättömien vierailijoiden (eläinlääkäri, neuvoja, huoltomies) sekä tuottajan itsensä tulee käyttää tautisulkua: talon puolesta puhdas ja kuiva suojavaatetus ja saappaat (lyhyelle käynnille riittävät myös muoviset jalkinesuojat). Penkki sisäänkäynnin yhteydessä helpottaa vaatteiden vaihtoa ja sillä erotetaan ns. likainen (sisäänkäynti ulkovaatteineen) ja puhdas puoli (tuotantotilat). Mikäli tautisulun yhteydessä käytetään jalka-altaita, tulee niissä käytettävä liuos vaihtaa päivittäin.

Muiden säännöllisesti tilalla vierailevien (muillakin kotieläintiloilla käyvien), kuten rehuauton, öljyauton, jäteauton tms. kulkureitit on pyrittävä järjestämään siten, etteivät ne kulje huoltotilojen sisäänkäynnin editse. Jäteastia tulee sijoittaa niin, ettei jäteauto tule sisäänkäynnin läheisyyteen.
- 5. Ulkomaan matkat ja ulkomaiset vierailijat**

Pukeudu kertakäyttöisiin suojavaatteisiin, jos vieraillet ulkomaan matkoilla eläintiloilla. Pysy matkan jälkeen poissa eläintiloista vähintään 48 tuntia virustautien leviämisen estämiseksi. Huolehdi matkalla henkilökohtaisesta hygieniasta (käsien pesu!). Saunominen, vaatteiden huolellinen pesu ja kenkien desinfektio kuuluvat asiaan heti matkalta palattua (myös matkavarusteet voi kuumentaa saunassa muutaman tunnin ajan). Ulkomaisia vierailijoita koskee sama 48 h -sääntö sekä suojavaatesuositus. Vierailuja maihin, joissa on todettu helposti leviäviä eläintauteja, ei suositella. Tällaisista maista tulevia vierailijoita ei päästetä tuotantoeläintiloihin. Jos olet saanut matkallasi ripulin, varmistu, ettei ole salmonellan kantaja. Tauti voi tarttua välitykselläsi tilasi eläimiin!
- 6. Muut kotieläimet ja haittaeläimet**

Muiden kotieläinten paikka ei ole tuotantoeläintiloissa. Haittaeläimet voivat toimia tautien levittäjinä, joten jyrjsijät kannattaa hävittää säännöllisesti ja rehut suojata linnuilta (katetut rehusiilot ja -astiat, tuuletus- yms. aukkoihin verkkoa jne.). Pidä tuotantorakennusten seinustat myös vapaana kasvillisuudesta.

Eri siipikarjalajien pito samalla tuotantotilalla on aina riski! Jos tilalla on muita tuotantoeläimiä, on siipikarjan tuotantotiloissa aina käytettävä erillisiä jalkineita ja suojavaatetusta. Mikäli tilalla on koiria, ei niille tule antaa ulkomaisia puruluita tai siankorvia niiden salmonellariskin takia. Villilintuja ei saa tuotantotilojen läheisyydessä ruokkia. Jos tuottaja harrastaa vesilinnustusta, on riistää käsiteltävässä huolehdittava kunnollisesta käsienpesusta. Vesilintujen sisälmykset ja muut teurasjätteet on hävitettävä siten, etteivät ne aiheuta tartuntavaaraa.
- 7. Tartuntaketjun katkaisu ja tartuntapaineen lasku**

Huom! Käytä tautisulkua: vaihda kanalaan tullessa työvaatteet ja jalkineet ja käytä osastokohtaisia saappaita. Tuotantotilojen yleisestä HYGIENIASTA huolehtiminen (kulkureittien säännöllinen puhdistus, huolellinen lannanpoisto, karpästen torjunta yms.) vähentää tautiriskiä. Eläintiheyden nousu lisää tartuntapainetta, sillä taudit leviävät yleisimmin eritteiden tai toisen eläimen kosketuksen välityksellä. Siipikarjayksikössä on pyrittävä KERTATÄYTTÖÖN. Ikärakenteeltaan yhtenäinen eläinainekokos on vastustuskyvyltäänkin yhtenäisempi ja tautien vastustamisen kannalta suotavampi. Lisäksi tilat voidaan erien välillä puhdistaa tehokkaasti tartuntojen hävittämiseksi. RAADOT/JÄTEMUNAT on hävitettävä mahdollisimman pian: polttamalla, toimittamalla korkeariskisen eläinjätteen käsittelylaitokseen tai muulla määräysten sallimalla tavalla. Jos raatoja varastoidaan ennen hävitystä, on varastoinnin tapahduttava siten, ettei se aiheuta tartuntavaaraa.
- 8. Eläinten vastustuskyvyn lisääminen**

Eläinten vastustuskykyyn voi vaikuttaa monin tavoin. Parantamalla eläinten OLOSUHTEITA ja kehittämällä

TUOTANTOMENETELMIÄ sekä tarjoamalla mahdollisuuksia lajille ominaiseen käyttäytymiseen vähennetään eläinten kokemaa stressiä ja vaikutetaan positiivisesti vastustuskykyyn. Emojen ja tätä kautta myös poikasten vastustuskykyä parannetaan säännöllisen rokotusohjelman avulla. Suunnitelmallinen ruokinta ja riittävä veden saanti edesauttavat eläinten mahdollisuuksia tuottaa tehokkaasti ja pysyvä terveinä. Tarkasta juomalinjat ja -nipat säännöllisesti.

Terveydenhuolto ja tautiseuranta

Liity teurastamoiden ja munapakka-
moiden tarjoamiin laatuohjelmiin. Huolehdi, että salmonellavalvontaohjelmaa noudatetaan. Suositeltavaa on, että tila tekee terveydenhuoltosopimuksen eläinlääkärin kanssa. Tällöin eläinlääkärin viralliset salmonellavalvontaohjelman mukaiset käynnit ovat samalla myös ennaltaehkäiseviä seurantaikäntejä.

Huolehdi, että eläintesi sairauksista ja hoidoista pidetään tarkkaa kirjanpitoa. Mikäli siipikarjassa esiintyy epäilyttäviä oireita, kuten äkillistä muninnan laskua, kuolleisuutta, vedenkulutuksen laskua tai nousua, rehunkulutuksen laskua tms., ota yhteyttä eläinlääkəriin ja lähetä eläimiä Eviraan tutkittaviksi.

10. Asenne, motivaatio ja yhteistyö

Tautien torjunta ei välttämättä vaadi suuria investointeja. Oikea asennoituminen päivittäisiin rutiineihin ja jatkuva valppaus parantavat tilasi tautisuoja nopeasti ja pysyvästi.

Julkaisija:
Suomen Siipikarjaliitto/Broileryhdistys
Keskuskatu 21
31600 Jokioinen
Puh. (03) 438 4737
s-posti:etunimi.sukunimi@siipi.net
www.siipi.net

LaatuKetju

Julkaisun kuvat:
Suomen Siipikarjaliitto/Broileryhdistys,
Suomen Siipikarja -lehden arkisto,
Itikka osuuskunta, Atria Suomi Oy